

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“
1504 гр. София, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви“ № 82
телефон: + 359 292 26511; факс: 359 2 944 1657; имейл: rnda@armf.bg

СТ А Н О В И Щ Е

от професор доктор на науките Митко Русев Стойков

Военна академия “Георги Стойков Раковски”

научна специалност “Военно-политически проблеми на сигурността”

на дисертационния труд на **Николета Атанасова Атанасова**

**Тема: „Ефективност на електронния мониторинг при прилагане
на пробационни мерки в Република България“**

представен за защита по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност 05.02.24 „Организация и управление извън сферата на материалното производство” (Отбрана и сигурност), област на висшето образование „Сигурност и отбрана”,

Основание: **Заповед № ЦИ29-РД03-35/05.02.2018 г. на Началника на
Военна академия „Г. С. Раковски“**

**София
2018 г.**

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Представеният за становище дисертационен труд изследва възможностите за повишаване ефективността на пробационните мерки в Р България чрез прилагане на електронен мониторинг върху поведението на осъдени лица. Мониторингът е въведен като средство за контрол на изпълнението на пробационни мерки върху ограниченията за свободното придвижване и задължителна регистрация по настоящ адрес. Целта е надежден мониторинг на местоположението и контрол за спазването на ограничителни мерки от правонарушителите. Използвани са радиочестотни предавателно устройство и приемателно устройство в замяна на непосредствен физически контрол. Изследването е актуално поради необходимост от повишаване ефективността на правораздавателната система при осъществяване контрола за изпълнение на наказанията на неизолирани от обществото правонарушители, а също и за редуциране на риска от рецидив. Значимостта на изследването се определя от изследваната възможност за спестяване на бюджетни средства и за повишаване на доверието към съдебната система и системата за изтърпяване на наказания.

Обект на изследването е системата за електронен мониторинг на лицата осъдени на пробация, а предмет – приемането на електронния мониторинг от осъдените лица и пробационните служители и свързаните с него ограниченията на правата на човека, както и проблемите за неговата реализация. Целта е оценка на въздействието на пробационните мерки чрез електронно наблюдение върху поведението на осъдени лицата и разработване на препоръки повишаване на ефективността при прилагането в Република България. Решени задачи в дисертационния труд са: събиране и аналитичен обзор на наличното знание и разкриване на неговите същност и съдържание в концептуален, нормативен и организационен аспект; разработване на методика и прилагането ѝ в емпирично социологическо изследване; верификация и валидиране на приложената за емпирични

изследвания методика, формулиране на изводи и препоръки за повишаване на ефективността на пробационните мерки в Р България чрез прилагане на електронен мониторинг.

Работната хипотеза на изследването – резултатите и получените данни могат да се използват за анализ, изводи и препоръки за повишаване на ефективността на системата за прилагане на електронен мониторинг и контрол. Методологията на изследването инкорпорира различни форми на анализ, лични наблюдения, изучаване на документи, събеседване, експертни оценки и емпирично изследване. Ограниченията са съобразени с неговите времеви и ресурсни възможности с фокусиране върху оценката влиянието на електронния мониторинг върху поведението на правонарушителите, както и финансовите на системата за изпълнение на наказанията.

Структурата на дисертацията съответства на изискванията на Военна академия, състои се от увод, три глави, заключение, списък на използваната литература и приложения с общ обем 189 страници. Първата глава акцентира върху теоретичните аспекти на дейността по прилагане на електронен мониторинг за контрол на изпълнението на пробационни мерки. Описани са тяхната същност и съдържание, видовете електронен мониторинг. В резултат от анализ са изведени позитиви от прилагането на електронния мониторинг за контрол на ограничителни режими: ускоряване рехабилитацията на правонарушителите, намаляване рецидива за последващи правонарушения; повишаване на ефективността на проследяването без допълнителни ограничения; повишаване нивото на обществена сигурност. Оценено е, че създадената методика за определяне на показатели за ефективност на електронното наблюдение и за анализ на резултатите позволява прилагането на електронното наблюдение за контрол на ограничителен режим за осъдени правонарушители.

Втора глава разглежда организацията и управлението на електронния мониторинг и възможности за повишаване ефективността на

пробационните мерки. Представени са организация и регулаторна рамка за прилагане на мониторинга за контрол на наложен пробационен надзор, разкрита е непълнота в нормативната уредба, разгледани са управлението, координацията и взаимодействието между участващите институции. В заключение са изведени вероятности правонарушителят да се повлияе и мотивира към въздържание в резултат от приложения контрол, анализирани са основните фактори за влияние върху поведението на правонарушителите и възможностите за корекционно влияние. Установена е възможност за отъждествяване ефективността на електронния мониторинг с ефективността на целите програми на пенитенциарната система чрез оценка степента на реинтеграция в обществото и връщане към нормален живот. Трета глава е описание на резултати и възможности за повишаване ефективността на пробационните мерки чрез електронен мониторинг. Тя сумира основните характеристики на изследването чрез система от показатели за оценка на ефективността и анализ на емпирични данни, включително формулиране на изводи и препоръки. Разкрита е възможност приложената методика да се използва за оценка ефективността на контрола върху наложени ограничителни режими чрез електронно наблюдение.

2. Оценка на научните резултати и приноси

Решените задачи и резултатите доказват състоятелността на работната хипотеза на изследването - прилагането на електронния мониторинг е съвременно и надеждно средство за контрол върху поведението на осъдени лица и може да допринесе за повишаване ефективността на системата за изпълнение на наказанията. Създаден и апробиран е обективен метод за определяне коефициент на ефективност на електронното наблюдение чрез измеренията на степен на контрол, степен на съпротива и степен на коригиращо въздействие. Коефициентът позволява получаване на количествено измерение на оценката на поведението на правонарушителите и подпомага контролните органи при определяне вида и интензитета на

следващо наказание, а също така позволява провеждане на други научни изследвания и получаване на нови знания за контрол върху поведението на осъдените на пробация лица. Дисертацията разширява съществуващото и внася ново знание за системата електронно наблюдение на лицата осъдени на пробация, както и оригинална методика за анализ и оценка на прилагането на тази ограничителна мярка. Публикациите по темата на дисертацията са в изследваната предметна област и осигуряват публичност на изследването и получените резултати. Авторефератът е оформен съгласно изискванията на Правилника на Военна академия за прилагане на ЗРАСРБ, точно отразява същността и получените резултати от разработването на дисертационния труд.

Приложението на получените резултати е в съдебната система, могат да се използват за обучение и подготовка на специалисти. Достоверността на използваните данни и информация е потвърдена чрез детайлни описания, сравнения и цитирания. Тъй като резултатите са постигнати чрез прилагане на задълбочен анализ и синтез, те не оставят съмнения за тяхната достоверност и за оригиналността на изследването, при което личният принос на докторанта може да бъде признат като авторски и неоспорим. Като авторски могат да бъдат оценени и приносите: разкриване и доказване на ползите от усвояване на значим социален феномен; получаване на нови знания в съществуваща научна област; разработване на научни предпостави за повишаване на ефективността на системите за наблюдение и контрол на изпълнението на пробационни мерки; предлагане на модел за обучение и подготовка на специалисти в предметната област.

3. Критични бележки

Критичните бележки бяха своевременно отстранявани в процеса на разработка на дисертацията, те се изразяваха в пропуски, терминологични разминавания и технически грешки. Тяхното отчитане ще му позволи по-пълнен обхват на същността на резултатите и ще подпомогне бъдещите му

изследвания. Забележките не намаляват стойността на дисертацията и не влияят върху научните приноси, поради което не са отразени в становището. Препоръки към докторанта - да продължи работата по популяризиране внедряването на получените резултати за да бъде ускорена тяхната практическата приложност и използването им от други изследователи.

4. Заключение

Процедурата за подготовка на докторанта и разработване на дисертационния труд съответства на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Настоящият труд е актуално и значимо самостоятелно научно изследване, което съдържа предвидените нормативно научно–приложни резултати. Те свидетелстват за притежание на задълбочени знания в предметната област на организацията и управлението на системата за национална сигурност. Качествата на дисертационния труд разкриват зрелостта на автора като изследовател, навлязъл дълбоко в конкретна научна тематика и доказват, че той притежава знания и умения, изисквани за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

5. Оценка на дисертационния труд

Представените в становището оценки за резултатите и приносите на автора разкриват цялостното съответствие с нормативните изисквания и неоспоримите качества на настоящия дисертационен труд. В заключение те предоставят основание убедено да поставя положителна оценка на изследването и мотивирано да гласувам за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на **Николета Атанасова Атанасова**, в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“.

Професор д.н.: _____(П)_____/Митко Стойков/

22.02.2018 г.
гр. София